

Wstęp 11

Preambuła 15

Diagram 1. Preambuła Konstytucji RP. 18

Rozdział I. Rzeczypospolita 21

1.1. Pojęcie i przedmiot prawa konstytucyjnego. 24

Diagram 2. Prawo konstytucyjne. 24

Diagram 3. Prawo konstytucyjne. 24

Diagram 4. Prawo konstytucyjne. 24

Diagram 5. Przedmiot prawa konstytucyjnego. 25

1.2. Niektóre koncepcje genezy państwa 25

Tabela 1. Niektóre koncepcje genezy państwa 25

1.3. Forma państwa. Typologia form państwa. 26

Diagram 6. Forma państwa 26

Diagram 7. Formy państwa 27

1.4. Funkcje państwa. 28

Tabela 2. Rodzaje funkcji państwa. 28

1.5. Cechy państwa 29

Diagram 8. Cechy państwa 29

1.6. Główne prawne gwarancje rządów 29

Diagram 9. Główne gwarancje rządów 29

1.7. Wybrane zasady prawa konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej. 30

Diagram 10. Zasady prawa konstytucyjnego RP. 30

Diagram 11. Zasady charakteryzujące demokratyczne państwo prawne. 31

Diagram 12. Zasada suwerenności narodu. 32

Diagram 13. Zasada podziału władz. 33

Diagram 14. Struktura samorządu terytorialnego. 33

Diagram 15. Zasada samorządności terytorialnej. 34

Tabela 3. Zasady konstytucyjne. 35

Rozdział II. Wolności, prawo i obowiązki człowieka i obywatela. 43

2.1. Zasady ogólne dotyczące konstytucyjnych wolności i praw (art. 30-37 Konstytucji RP). 45

Tabela 4. Zasady ogólne 45

2.2. Wolności i prawo osobiste (art. 38-56 Konstytucji RP). 48

Tabela 5. Wolności i prawa osobiste. 48

2.3. Wolności i prawo polityczne (art. 57-63 Konstytucji RP). 55

Tabela 6. Wolności i prawa polityczne. 55

2.4. Wolności i prawo ekonomiczne, społeczne i kulturalne (art. 64-76 Konstytucji RP). 59

Tabela 7. Wolności i prawa ekonomiczne, społeczne i kulturalne 59

2.5. Środki ochrony wolności i praw. 66

Diagram 16. Środki ochrony wolności i praw. 70

Diagram 17. Instytucja skargi konstytucyjnej. 70

Diagram 18. Przesłanki złożenia skargi konstytucyjnej. 71

2.6. Obowiązki człowieka i obywatela (art. 82-86 Konstytucji RP). 72

Tabela 8. Obowiązki człowieka i obywatela 72

2.7. Obywatelstwo. 74

Diagram 19. Obywatel. 74

2.7.1. Podstawowe zasady ustawodawstwo o obywatelstwie polskim - zawarte w rozdziale I ustawy z dnia 15 lutego 1962 r.
o obywatelstwie polskim (Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 ze zm.). 74

Diagram 20. Podstawowe zasady ustawodawstwa o obywatelstwie polskim. 74

2.7.2. Nabycie obywatelstwo polskiego. 75

Tabela 9. Sposoby nabycia obywatelstwa polskiego. 75

2.7.3. Utrata obywatelstwa polskiego. 76

Diagram 21. Utrata obywatelstwa. 76

Rozdział III. Źródła prawa. 77

3.1. Źródła prawa w Polsce. 79

Tabela 10. Źródła prawa w Polsce. 79

Rozdział IV. Sejm i Senat. 83

4.1. Pluralizm-różnorodność w wielości. 85

Diagram 22. Pluralizm — różnorodność w wielości. 85

4.2. Pojęcie praw wyborczych. 85

Diagram 23. Pojęcie prawa wyborczego. 85

4.3. Rodzaje wyborów. 86

Diagram 24. Rodzaje wyborów. 86

4.4. Funkcje wyborów. 87

Tabela 11. Funkcje wyborów. 87

4.5. Zasady praw wyborczych. 88

Diagram 25. Zasady prawa wyborczego. 89

4.6. System wyborczy. 91

Diagram 26. System wyborczy. 91

Tabela 12. Systemy wyborcze *sensu stricto*. 92

4.7. Zarządzenie wyborów. 93

Diagram 27. Zarządzenie wyborów. 93

Diagram 28. Organy przeprowadzające wybory. 94

Tabela 13. Organy przeprowadzające wybory. 94

4.8. Weryfikacja ważności wyborów. 96

Diagram 29. Weryfikacja wyborów. 97

4.9. Protest wyborczy. 98

Diagram 30. Protest wyborczy. 98

4.10. Posłowie i senatorowie. 100

Diagram 31. Posłowie i senatorowie. 100

Diagram 32. Mandat przedstawicielski. 100

Diagram 33. Immunitet parlamentarny. 102

Diagram 34. Procedura uchylenia immunitetu. 103

Diagram 35. Wygaśnięcie mandatu posła. 104

Diagram 36. *Incompatibilitas* parlamentarna (zasada niepołączalności). 106

Tabela 14. *Incompatibilitas* parlamentarna. 106

4.11. Prawa i obowiązki parlamentarzystów. 107

4.11.1. Prawa posłów i senatorów. 107

4.12. Sejm.	108
Diagram 39. Sejm.	108
Diagram 40. Funkcje Sejmu.	109
Diagram 41. Skład Sejmu	110
Diagram 42. Organy Sejmu	111
Diagram 43. Komisje sejmowe.	112
Tabela 15. Kompetencje Sejmu.	113
4.13. Senat.	114
Diagram 44. Senat	114
4.13.1. Organy Senatu.	115
Diagram 45. Organy Senatu.	116
Diagram 46. Komisje w Senacie	118
Diagram 47. Sekretarze Senatu.	119
Tabela 16. Kompetencje Senatu (zakres działania Senatu jest znacznie węższy niż w przypadku Sejmu).	119
Diagram 48. Tryb działania Senatu.	120
Diagram 49. Formy zrzeszania się senatorów.	120
Diagram 50. Zgromadzenie Narodowe.	121
Diagram 51. Procedura ustawodawcza	121
Tabela 17. Wyjaśnienie terminów związanych z procedurami ustawodawczymi.	122
4.14. Uprawnienia prezydenta w postępowaniu legislacyjnym.	124
Diagram 52. Prezydent w postępowaniu legislacyjnym.	124
4.15. Postępowanie z pilnymi projektami ustaw.	127
Diagram 53. Postępowanie z pilnymi projektami ustaw.	127
 Rozdział V. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.	129
5.1. Modele organizacyjne władzy wykonawczej.	131
Diagram 54. Zasada podziału władz.	131
Diagram 55. Modele organizacyjne władzy wykonawczej.	131
5.2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.	132
Diagram 56. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.	132
5.2.1. Przesłanki sprawowania urzędu Prezydenta RP - patrz art. 132 Konstytucji RP.	133
Diagram 57. Przejściowa przeszkoda w sprawowaniu urzędu Prezydenta RP.	133
5.3. funkcje Prezydenta RP.	134
Diagram 58. Funkcje Prezydenta RP.	134
5.4. Kompetencje Prezydenta RP.	134
Tabela 18. Kompetencje Prezydenta RP.	134
5.5. Odpowiedzialność Prezydenta RP.	135
Diagramy 59 i 60. Odpowiedzialność Prezydenta RP.	136
5.6. Dymisja Prezydenta RP.	137
Diagram 61. Dymisja Prezydenta RP.	137
5.7. Rada Gabinetowa.	137
Diagram 62. Rada Gabinetowa	137
5.8. Kancelaria Prezydenta RP.	138
Diagram 63. Kancelaria Prezydenta RP.	138

6.2. Zasada domniemania właściwości Rady Ministrów.	143
Diagram 65. Zasada domniemania właściwości Rady Ministrów (patrz art. 146 ust. 2 Konstytucji RP).	143
6.3. Procedury powołania Rady Ministrów.	144
Diagramy 66, 67, 68, 69. Procedury powołania Rady Ministrów.	144
6.4. Struktura Rady Ministrów.	145
Diagram 70. Skład Rady Ministrów.	145
6.5. Organy wewnętrzne Rady Ministrów.	146
Diagram 71. Organy wewnętrzne Rady Ministrów.	146
6.6. Kompetencje Rady Ministrów.	147
Tabela 19. Kompetencje Rady Ministrów (patrz art. 146 Konstytucji RP).	147
67. Prezes Rady Ministrów.	147
Diagram 72. Prezes Rady Ministrów.	147
Tabela 20. Kompetencje Prezesa RM.	148
6.8. Odpowiedzialność członków rządu.	148
Diagram 73. Odpowiedzialność członków rządu.	149
6.8.1. Wotum zaufania (patrz art. 160 Konstytucji RP).	149
Diagram 74. Wotum zaufania.	149
6.8.2. Absolutorium - szczególna forma realizacji zasady odpowiedzialności politycznej.	150
Diagram 75. Absolutorium.	150
6.8.3. Wotum nieufności.	151
6.8.3.1. Wotum nieufności dla Rady Ministrów (patrz art. 158 Konstytucji RP).	151
Diagram 76. Wotum nieufności.	151
6.8.3.2. Wotum nieufności dla ministra (patrz art. 159 Konstytucji RP).	152
Diagram 77. Procedura uchwalenia wotum nieufności dla ministra.	152

Rozdział VII. Samorząd terytorialny. 155

7.1. Samorząd terytorialny RP.	157
Diagram 78. Samorząd terytorialny.	157
7.2. Struktura samorządu terytorialnego RP.	157
Diagram 79. Samorząd terytorialny.	157
7.3. Samorząd gminny.	158
Diagram 80. Samorząd gminny.	158
7.3.1. Organy gminy.	159
Diagram 81. Organy gminy.	159
7.3.2. Kompetencje rady gminy.	160
Tabela 21. Kompetencje rady gminy.	160
7.3.3. Zadanie gminy.	161
Tabela 22. Zadania gminy.	161
7.3.4. Jawność działania organów gminy.	161
Diagram 82. Jawność działania organów gminy.	161
7.3.5. Jednostki pomocnicze gminy.	162
Diagram 83. Jednostki pomocnicze gminy.	162
7.3.6. Zaskarżenie uchwały.	162
Diagram 84. Zaskarżenie uchwały.	162
7.4. Samorząd powiatowy.	163

7.4.2. Kompetencje rady powiatu.	165
Tabela 23. Kompetencje rady powiatu	165
7.4.3. Zadania powiatu.	165
Tabela 24. Zadania powiatu.	165
7.5. Samorząd województwa.	166
Diagram 87. Samorząd województwa.	166
7.5.1. Organy samorządu wojewódzkiego.	167
Diagram 88. Organy samorządu wojewódzkiego.	167
7.5.2. Kompetencje sejmiku województwa.	168
Tabela 25. Kompetencje sejmiku województwa.	168

Rozdział VIII. Sądy i trybunały.	171
8.1. Konstytucyjne zasady wymiaru sprawiedliwości.	173
Tabela 26. Konstytucyjne zasady wymiaru sprawiedliwości.	173
8.2. Wiedza sędziowska w Polsce.	176
Diagramy 89 i 90. Władza sędziowska w Polsce.	176
Diagram 91. Struktura sądownictwa.	176
Diagram 92. Trybunały.	177
8.2.1. Sąd Najwyższy.	177
Diagram 93. Sąd Najwyższy.	177
8.2.2. Struktura Sądu Najwyższego.	178
Diagram 94. Struktura Sądu Najwyższego.	178
8.2.3. Sądy powszechne.	179
Diagram 95. Sądownictwo powszechne.	179
Tabela 27. Sądy powszechne.	179
8.2.4. Sądy administracyjne.	180
Diagram 96. Sądy administracyjne.	180
8.2.4.1. Wojewódzkie sądy administracyjne.	181
Diagram 97. Wojewódzkie sądy administracyjne.	181
8.2.4.2. Naczelny Sąd Administracyjny.	181
Diagram 98. Naczelny Sąd Administracyjny.	181
8.2.5. Sądy wojskowe.	184
Diagram 99. Sądy wojskowe.	184
8.2.6. Krajowa Rada Sądownictwa.	184
Diagram 100. Krajowa Rada Sądownictwa.	184
8.2.6.1. Skład Krajowej Rady Sądownictwa.	185
Diagram 101. Skład Krajowej Rady Sądownictwa.	185
Diagram 102. Działania Krajowej Rady Sądownictwa.	185
8.2.6.2. Kompetencje KRS.	186
Tabela 28. Podstawowe kompetencje KRS związane są ze sprawami personalnymi sądownictwa.	186
8.2.7. Trybunał Konstytucyjny.	187
Diagram 103. Gwarancje zgodności prawa z Konstytucją.	187
8.2.8. Systemy kontroli konstytucyjności prawa.	188
Diagram 104. Systemy kontroli konstytucyjności prawa.	188
8.2.9. Trybunał Konstytucyjny.	188

8.2.9.2. Skłód Trybunału Konstytucyjnego. 190

Diagram 107. Skład Trybunału Konstytucyjnego. 190

8.2.9.3. Organy Trybunału Konstytucyjnego. 191

Diagram 108. Organy Trybunału Konstytucyjnego. 191

8.2.9.4 Skłody sędziowskie Trybunału Konstytucyjnego. 192

Tabela 29. Składy sędziowskie Trybunału Konstytucyjnego. 192

8.2.9.5. Orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego. 193

Diagram 109. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. 193

8.2.9.6. Podmioty uprawnione do występowania z wnioskami do Trybunału Konstytucyjnego. 194

Tabela 30. Podmioty uprawnione do występowania z wnioskami
do Trybunału Konstytucyjnego. 194

8.2.10. Trybunał Stanu. 197

Diagram 110. Trybunał Stanu. 197

8.2.10.1. Skład Trybunału Stanu. 198

Diagram 111. Skład Trybunału Stanu. 198

Diagram 112. Sędziowie Trybunału Stanu. 198

8.2.10.2 Procedura postawienia w stan oskarżenia. 199

Diagram 113. Procedura postawienia w stan oskarżenia. 199

8.2.10.3. Orzeczenia Trybunału Stanu. 200

Tabela 31. Orzeczenia Trybunału Stanu. 200

Rozdział IX. Organy **kontroli** państwowej i ochrony prawa. 203

9.1. Pojęcie kontroli. 205

Diagram 114. Kontrola 205

9.2. Klasyfikacja kontroli. 205

Tabela 32. Klasyfikacja kontroli. 205

9.3. Najwyższa Izba Kontroli. 206

Diagram 115. Najwyższa Izba Kontroli. 206

9.3.1. Podległość NIK Sejmowi. 206

Diagram 116. Podległość NIK Sejmowi. 206

9.3.2. Zakres kontroli NIK. 207

Diagram 117. Kontrola NIK. 208

9.3.3. Kryteria czynności kontrolnych Najwyższej Izby Kontroli. 209

Diagram 118. Kryteria kontroli NIK. 209

9.3.4. Wszczęcie działań kontrolnych NIK. 210

Diagram 119. Wszczęcie kontroli. 210

9.3.5. Zasady postępowania kontrolnego. 211

Diagram 120. Zasady postępowania kontrolnego. 211

9.3.6. Cel postępowanie kontrolnego. 211

Diagram 121. Cel postępowania kontrolnego. 211

9.3.7. Struktura NIK. 212

Diagram 122. Struktura NIK. 212

Diagram 123. Jednostki organizacyjne NIK. 215

9.4. Rzecznik Praw Obywatelskich. 215

Diagram 124. Rzecznik Praw Obywatelskich. 215

9.4.1. Podstawowe cechy instytucji ombudsmána. 216

Diagram 126. Kadencja i powołanie Rzecznika Praw Obywatelskich.	216
9.4.3. Pożycia ustrojowa Rzecznika Praw Obywatelskich.	217
Diagram 127. Pozycja ustrojowa Rzecznika Praw Obywatelskich.	217
9.4.4. Procedura działania Rzecznika Praw Obywatelskich.	217
Diagram 128. Procedura działania Rzecznika Praw Obywatelskich.	217
Tabela 33. Procedura działania Rzecznika Praw Obywatelskich.	218
9.4.5. Możliwości działania Rzecznika Praw Obywatelskich.	218
Diagram 129. Możliwości działania Rzecznika Praw Obywatelskich.	218
Tabela 34. Czego Rzecznik Praw Obywatelskich NIE MOŻE?!	219
9.4.6. Kadencja Rzeczników Praw Obywatelskich w RP.	219
Tabela 35. Rzecznicy praw obywatelskich w RP.	219
9.5. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji.	222
Diagram 130. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji.	222
9.5.1. Skład KRRT.	222
Diagram 131. Skład Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.	222
9.5.2. Zadania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.	223
Diagram 132. Zadania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.	223
Rozdział X. Finanse publiczne	227
10.1. Podstawa prawna.	229
Diagram 133. Podstawa prawna.	229
10.2. Pojęcie finansów publicznych.	229
Diagram 134. Pojęcie finansów publicznych.	229
10.3. Zasady dotyczące finansów publicznych.	229
Tabela 36. Zasady dotyczące finansów publicznych.	229
10.4. Narodowy Bank Polski.	231
Diagram 135. Narodowy Bank Polski.	231
10.4.1. Zadania Narodowego Banku Polskiego.	232
Diagram 136. Zadania Narodowego Banku Polskiego.	232
10.4.2. Organy Narodowego Banku Polskiego.	233
Diagram 137. Organy Narodowego Banku Polskiego.	233
Rozdział XI. Stany nadzwyczajne.	237
11.1. Pojęcie stanów nadzwyczajnych.	239
Diagram 138. Pojęcie stanów nadzwyczajnych.	239
11.2. Rodzaje stanów nadzwyczajnych.	239
Diagram 139. Rodzaje stanów nadzwyczajnych.	240
11.3. Zasady konstytucyjne odnoszące się do stanów nadzwyczajnych.	241
Tabela 37. Zasady konstytucyjne dotyczące stanów nadzwyczajnych.	241
Rozdział XII. Zmiana Konstytucji	243
12.1. Pojęcie zmiany Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.	245
Diagram 140. Pojęcie zmiany Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.	245
12.2. Rodzaje zmiany Konstytucji RP.	245
Diagram 141. Rodzaje zmian Konstytucji RP.	245

Rozdział XIII. Przepisy przejściowe i końcowe. 251

Załączniki. 257

Załącznik Nr 1. Regulamin Państwowej Komisji Wyborczej. 259

Załącznik Nr 2. Zasady etyki poselskiej. 265

Załącznik Nr 3. Sejm. 266

Załącznik Nr 4. Trybunał Konstytucyjny. 271

Załącznik Nr 5. Rzecznik Praw Obywoelskich. 277

Załącznik Nr 6. Najwyższo Izba Kontroli. 284

Wykaz literatury. 286